

Delavci! Edino vaše orožje je glasovnica. Rabite to orožje v svojo korist.

DELAVCI!

Prej ne za svobodo in pravice svoje! Izgubiti
in morete ničesar, pridobite pa lahko vse.

Naročnina (subscription):

£10 na leto, 75¢ na pol leta za Ameriko (\$1.50
per year, 75¢ half year in America. \$2 na leto,
1 pol leta za Evropo (\$1 per year \$1 per half
year for Europe.

PROLETAREC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879,

Office: 587 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se"

št. (No.) 30.

Chicago, Ill., 7. aprila (April), 1908.

Leto (Vol.) III.

EDO JE KRIV?

svojo politično močjo, ne pa z nožem ali dinamitom.

Da manjka tudi ameriškemu delavstvu še dober kos politične in ekonomske izobrazbe, tega ni treba niti omeniti. Ameriški proletarij je zmes iz vseh narodov in ras na svetu in vselej jezikovnega nesporazumeljenja ter nesoglasja z ozirom na delavsko razmere, ga je težavno pripravljati za enotno delo na političnem in gospodarskem polju. Ameriška socialistična stranka je sicer združila že lepo tudi delavec pod svoj prapor in tudi strokovne unije tvorijo ogromno vrsto mezdni sužnjev; ali vendar je še velika armada delavev izven stranke in izven unij, ki so takoreč mrtvi za svoj razred. Ta ubogo nezavedno paro izrablja kapitalisti kot mule v takozvanih "dobrih časih", kot skabe v štrajkih, kot politične prostitute ob volitvah itd. itd. Ali potem tudi mogoče, da se v ti armadi nezavednih delavev v mizernih časih kakor so sedaj dobijo ljudje, ki se bodejo oprijeli anarhistom?

Ameriška plutokracija napoveduje anarhistom nekako križarsko vojno. Nič bolj smešnega!

Priviligirani anarhisti, ki so odgovorni za milijonratne žolčine, gredo v boj proti neprivilegiranim anarhistom, kateri so nastali radi priča.

Kapitalisti in plutokratje so razburajo radi par zločinčkov, ktere so učinile njih žrteve, — med tem ko svojih črnih anarhističnih grehov ne vidijo!

Kapitalistično trobilo "Chicago Record Herald" je drugi dan po dogodku na new-yorskem Union Square napolnil poldrugo stran o samih anarhistih. Brezposelne delave imenuje neumno mob ali dr.

hal, ki ne ve kaj dela. Bomba, ki

se je razletela na Union Square,

je opisal ta list tako natančno,

kakor in iz kakšnega materijala je

bila narejena, da tega bolj ne

more storiti noben anarhistični

list. Kakemu bolnoumnemu fanta-

tiku ni več treba stikati po taj-

nih anarhističnih spisih, ki dajejo

navdih za izdelovanje eksploziv.

Cita naj dotični "Record Herald"

— in naredil bode bomba. Ampak

Roosevelt se ne bo spotkal nad tem listom, kajti list je kapitali-

stičen!

Emo Goldman so pred par tedni

policaji brenili iz govorniškega

oda takoj, ko je izgovorila bese-

dico "anarhija". Istočasno je pa

v Chicagu nek fanatični pastor,

pridigal v cerkvi proti alkoholizmu

in dejal: "Želim, da bi v tem

boju (proti alkoholistom) tekaj-

ki v potokih po ulicah . . ." Ali

je pa bil ta pastor arretiran, ko je

očitno ševali ljudi na krvolut?

O, ne! Pastor je v službi privile-

goran anarhizmu, vsled tega

meddeli kar mu draga.

Predsednik Roosevelt je nedavno italijanskemu anarhističnu

listu "La Questione Sociale" kar na svojo roko vzel second

class matter t. j. pravico razpoš-

ljjanja po pošti. Ta list je propa-

ral za umore z dinamitem. To je

bilo naravnost neumno; noben raz-

sofer človek ne bo odobraval te-

za. Zakaj pa Roosevelt na tak na-

čini in ustavlja časopis "The Gold-

field Gossip", kjer je ob času

zadnjega goldfieldskega štrajka

pisal: "Pograbite pol tucata so-

cialistov in jih obesite na telegraf-

ski koli!" Zakaj ni? Ali smejo

kapitalistični lobi kot je ta

"Gossip" javno pozivati k umoru?

Kar počenjajo ameriški kapita-

listi, to je že več kot anarhistično.

Kapitalistična anarhija smrdi že

do neba. Produktivni delavski

razred ima nalog, da odpravi ta

smrd. In to se zgodi edinim pos-

tem, če se odpravi podivljani ka-

pitativski sistem ter nadomesti s

socialističnim.

Socializem je edini lek proti

anarhistično-kapitalističnem zma-

ju.

Dokler bodemo pa imeli kapita-

list, tako dolgo bomo imeli tudi

atentate, umore in anarhijo.

Dol z kapitalizmom! Živelja so-

cialistična republika!!

Podpirajte socialistično čas-

opisje! Naročajte, čitate in hrite

"Proletarca"! Priporočajte hrvat-

skim delavcem "Radničko Stražo"

Anarhija v imenu civilizacije.

Mi živimo v slavnici dobi kapitalistične civilizacije.

Pri nas je več cerkva in tem plov, kakor je bilo kedaj poprej.

Danes imamo več duhovnikov, pridigarjev in rabijev v Ameriki, kadar smo jih imeli kedaj poprej. Molimo vsak dan bolj.

Med nami eirkulira več biblij in dobrih verskih knjig v časopisov, kakor je bilo kedaj poprej.

Ne kradi! — O, mi znamo to dobro na pamet, saj ponavljamo to vsako nedeljo.

Ne ubijaj! — O, mi ne ubijamo nikogar. Še stenico ali muho težko usmrtili smo že je že ne moremo drugače rešiti.

Mi smo civilizirani! Oh, pa kako! Še znoreli homo navdušenja za slavno krščansko civilizacijo.

Temu v dokaz navajamo sledenje:

Washington, 16. marca. — V Zedinjenih državah je več ljudi ubitih v mizernih časih, kadar jih je pa bilo v najkrvavejših bitkah v zgodovini.

V enem samem letu je bilo v A-

meriki vsled nesreč ubitih 57,513

oseb, moških, žensk in otrok.

Zadnjih sedemnajst let so ameriški železnični vagoni ubili 143,527 in ranili 931,450 oseb. En milijon ljudi so vsmrtili v 20 letih same železnice.

V enem samem letu je bilo v A-

meriki vsled nesreč ubitih 57,513

oseb, moških, žensk in otrok.

Zadnjih sedemnajst let so ameriški železnični vagoni ubili 143,527 in ranili 931,450 oseb. En milijon ljudi so vsmrtili v 20 letih same železnic.

Ameliška plutokracija napoveduje anarhistom nekako križarsko vojno. Nič bolj smešnega!

Priviligirani anarhisti, ki so odgovorni za milijonratne žolčine, gredo v boj proti neprivilegiranim anarhistom, kateri so nastali radi priča.

Kapitalisti in plutokratje so razburajo radi par zločinčkov, ktere so učinile njih žrteve, — med tem ko svojih črnih anarhističnih grehov ne vidijo!

Kapitalistično trobilo "Chicago Record Herald" je drugi dan po dogodku na new-yorskem Union Square

je opisal ta list tako natančno,

kakor in iz kakšnega materijala je

bila narejena, da tega bolj ne

more storiti noben anarhistični

list. Kakemu bolnoumnemu fanta-

tiku ni več treba stikati po taj-

nih anarhističnih spisih, ki dajejo

navdih za izdelovanje eksploziv.

Cita naj dotični "Record Herald"

— in naredil bode bomba. Ampak

Roosevelt se ne bo spotkal nad tem listom, kajti list je kapitali-

stičen!

Emo Goldman so pred par tedni

policaji brenili iz govorniškega

oda takoj, ko je izgovorila bese-

dico "anarhija". Istočasno je pa

v Chicagu nek fanatični pastor,

pridigal v cerkvi proti alkoholizmu

in dejal: "Želim, da bi v tem

boju (proti alkoholistom) tekaj-

ki v potokih po ulicah . . ." Ali

je pa bil ta pastor arretiran, ko je

očitno ševali ljudi na krvolut?

O, ne! Pastor je v službi privile-

goran anarhizmu, vsled tega

meddeli kar mu draga.

Predsednik Roosevelt je nedavno

itolijanskemu anarhističnu

listu "La Questione Sociale" kar na

sovo roko vzel second

class matter t. j. pravico razpoš-

ljjanja po pošti. Ta list je propa-

ral za umore z dinamitem. To je

bilo naravnost neumno; noben raz-

sofer človek ne bo odobraval te-

za. Zakaj pa Roosevelt na tak na-

čini in ustavlja časopis "The Gold-

field Gossip", kjer je ob času

zadnjega goldfieldskega štrajka

pisal: "Pograbite pol tucata so-

cialistov in jih obesite na telegraf

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdaja: VJ.

Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, III.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto. 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto. \$1 za pol leta.

Oglas po dogovoru. Pri spremembah blagovnih je poleg novega nasevanja tudi STARI nasev.

PROLETARIAN

Owned and published Every TUESDAY by

South Slavic Workmen's Publishing Company

Chicago, Illinois.

JOHN GRILIC, President;

JOHN PETRIČ, Secretary;

ANTON PREBER, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year. \$2 for half year. Foreign countries, \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES ON AGREEMENT.

NASLOV ADDRESS:

"PROLETAREC"

587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

31

NEVARNI SOCIALIZEM.

(Konec.)

Gotovo je, da se ni treba batiti za tisto, kar je že v sedanjih družbi dobro, to se pravi sposobno za življenje. To bo živelj. Če pro pada jeseni suho listje z drevesa, če polomi sneg in veter suhe veje, ni treba, da bi usahnilo deblo. Kar pa pogine, lasluži pogin. Tako nastane prostor za novo, mlado in krepko.

Socializem bo v družbi pravljeno razdelil luž in senco, veter in zatišje. Nebes ne ustvari na zemlji. Kapitalizem jih tudi ni in nobena družba pred njim ne.

A to prav. Ne le, da je idealni raj na realni zemlji nemogoče; bodimo veseli, da še ne pridejo nebesa. Saj bi bilo tedaj vendar vsega konec; večina živih ljudi si se ne želi tja, kjer ves ljubi dan ne bi bilo kaj opraviti; k-večemuju da bi se sem terjata zapelo kaj sladkega.

A če ne bo nebes, pekel bodo vendar odpravili. Ljudi ne zenači socializem; a enako priložnost za porabo in izražanje vseh različnih darov jim da. To je morda neprjetno za človeka, ki smrati lenovo za vrhunc vseh užitkov; a kdo je sposoben za delo in ga ima rad, se more le veseliti razmer, v katerih bo res svobodno tekmovalje vseh moči mogoče. Saj se bo šele tedaj lahko izkazala prava moč.

Toda—ne slepimo se! Ves strah pred 'nevarnim' socialistom je dokazuje, da je človek že vedno majhen; zato se ne upa verjeti, da so tudi visoki cilji dosegljivi. Če bi zdravnik imeli kak prasek ali kakre kroglijce zoper malodušnost pa bi se razvoj v socialistem tako pospešil, da bi se kar čudili ljudje.

Le še eno: Ali je kdaj kak socialist dejal, da je socializem zadnji cilj? — Velik je in visok; seveda. In na poti je že mnogo zarezek. Zato res zadostuje socialistiranje za relativno zadnji cilj. Vendar pa vemo vsi, da se življenje ne ustavi, kadar boste delavcev in njegovo delavno sredstvo zopet zdržena. Dalje pojde življenje, ki ne pozna miru kakor večni žid Ahaver. Toda drugačno bode, kakor sedaj: Lepše, krepkejše, veselje in bogatejše. Novi cilji se mu počažejo, ki jih sedaj komaj tupata kaka izredno blagoslovljena duša temno sluti. Nova moralna, nova etika vzraste iz novih razmer, v katerih se seznaniti svet z vrednostmi, kakršnih se ne pozna. V kapitalistični družbi ne more človek prekosti samega sebe, ne more se razviti nad sebo. V preteklosti se je razvil. Iz nekog živilstva se je dvignil; mar naj verjamemo, da je že na zadnji postaji. Lokomotiva-človeškega rodu je že vedno zakurjena; ampak na tarih so zapreke. Odstraniti jih moramo in pokazalo se, da je človeštvo zmožno še velikanskega razvoja.

E. K.

DOPISI

Pueblo, Colo., 27. marca.—"Extra-Glas Svobode" ga je pa res pihnil!

Mi člani S. N. P. J. vprašamo M. V. Kondato: kaj naj pomeni "pozor" z debelimi črkami v "ekstraricici"? Zakaj — pozor? Ali morda zaradi Vaše izključitve, ktero ste že davno laslužili? Mi bi radi vedeli, kdo in kaj ste Vi, da bi morali vsi člani in vsa društva biti "pozorna" na Vašo "extra"! Ali se Vam morda dozdeva, da ste kralj jednote ali kaši, da tako oblastno zapovedujete: pozor!

Ja, ja, Mr. Konda, mi že vemo, kaj Vam diši! Uradni, glasilo itd., kajne! Zato toliko hujskanja in napadov v Vašem "Glasu Obreknovanja". Mogoče se še spominjate, kako ste se izrazili pred nekim delegatom na zadnji konvenciji na LaSalle: "Ko bi bil moj pristaš M. K. iz Puebla na konvenciji, bi bil bi me kot h—, ker nisem sprejemil urada." In koliko krokoljivih solz ste že potočili zarađi glasja!

To je dovolj jasen dokaz, čemt zadnji čas tolike trobite med člani in društva in zahtevate izvredno konvencijo. Ampak upamo, da Vaše želje splavajo po vodi.

Ej, Mr. Konda, na visoko ste leteli, a na nizko boste padli — če že niste —!

V svojem "extra" pravite, da imate preveč pristašev, da bi Vam kdo uničil "Gl. Sv." Resnica, imeli ste jih; tudi tukaj v Pueblo in na društva in zahtevate izvredno konvencijo. Za enega vam jaz pošiljam danes naročino za celo leto.

PROLETAREC

"Radnička Straža"

je edini hrvatski socialistični list v Ameriki. Izhaja vsako drugo sredo in stane \$1.00 NA LETO. Naslov: "RADNIČKA STRAŽA", 115 PINE ST., CHICAGO, ILL. Priporočajte ta list bratom Hrvatom!

stradajte, da vam bodo pokala rebara — obranili se bodoči gotovo s tem enega sovražnika — maščobe, ki tako moči nedelavne deluharje.

Ako je post tako dobro orožje proti vsakemu sovražniku, zakaj se potem ne postoji kapitalisti in drugi trebušasti deluharji, ki veden, vpijejo o svojih sovražnikih? Post bi tem koristil, privje bi bili podobnejti ljudem, ko bi zgubili last, drugič bi lahko pobili svoje sovražnike in tretji bi morda kaj ostalo za revezje, če sami vsega ne počne.

Delaveci, kako dolgo nas bodo še želeli za bedake? Proč s ponuanjevanjem! Delavsko časopisje v roke!

Clevelandčan.

Aurora, Ill. — Cenjeni mi list "Proletarec"! Upam, da najde ta moj dopis nekoliko prostora v našem cenjenem delavskem listu, kajti ravno iz naše slovenske naselbine se malo kdaj kaj čuje. Malo nas je Slovencev tukaj v Aurora, ali vendar se zavedamo našega zatiranega delavskega stanu. Pred enim letom še nismo čitali nobenega delavskega lista, a danes imamo že socialistični klub, ki stoji kot štev 10 pod okriljem Jugoslovanske socialistične zveze in kateri se zbirka okrog svojega glasila "Proletarec". In naš klub celo dobro napreduje vzhod temu, da imamo nekaj zagrizencev okrog sebe, kateri so mislili, da bomo kar v zrak leteli s klubom. Ali hudo so se zmobilili; naš klub ostane ne premagljiv. Naši nasprotniki naj raje čitajo delavsko liste, "Proletarec" pa primer, kateri van dobre oči, da boste spoznali, kako potrebna je socialistična organizacija za nas delavec in da brez organizacije sploh ne moremo misliti na boljšo bodočnost. Zlasti letos, ko še bližajo volitve in ko imamo ameriški delaveci lepo priči znebiti se kapitalističnega jarma, letos, letos na noge delaveci. Organizirajte se socialistično! Pristopajte v socialistične klube! Socialisti se borimo za osvoboditev delavstva iz današnjega krutega profita — sistema in ktor napravijo socializmu, nasprotuje sam sebi. Zatorej v boju, ki naj trajajo tako dolgo, dokler ne zavirha v Ameriki rdeči prapor — znamenje našte zmage!

Ta malo dopis naj velja vsem slovenskim trpinom v Ameriki, posebno pa Slovencem v Aurora, III. S socialističnim pozdravom Alojz Rudman.

Pueblo, Colo., 30. marca.—Cenjeni list "Proletarec"! Prosim, sprejmi par vrstic v svoje predalec iz naše naselbine Pueblo. Dasi nas živi tukaj lepo število slovenskih delavcev, vendar ne vidim v delavskih listih nikakršnega poročila o tukajnjih delavskih razmerah. Popraviti hčem torej jaz to s par vrsticami.

V Pueblo gre z delom slab. Opazorjam torej rojake, naj ne hodijo semkaj iskat dela, dokler se razmere ne zboljšajo. Stevilo brezposelnih je veliko, a tisti, ki še delajo, so pa podvrženi vsemu mogočemu izkoričanju. Tako na primer morajo dati polovico svojega zasluga svojim delodajalcem ali jim pa vsak dan prineseti za en dolar weesky-a. Kdor tega ne storii, in kdor se spozabi, da bossa ne titulari z "Mistrom", je v nevarnosti, da izgubi delo. To sramotno še so vpeljali Italijani in Ličani; pa tudi Slovencev je že veliko, ki niso nič boljji od drugih Seveda, delavske organizacije nimamo, a drugzad poduka ti sužnji pa ne slišijo kot "gospuda" v cerkvji, kjer vedno vpije: "Spostujte svojega bosa, ako hočete biti dobri verniki!" (Lahko, bi jim rekeli z drugimi besedami: "Trpiši in delajte za druge dokler je čas, saj niste za drugo!")

Cenjenje bratev in društva S. N. P. J. pa opazorjam, da čitajo "Gl. Sv." in "Proletarec", potem naj sadijo, kjer iz teh listov je za napredek jednote. Kdor ima le malo pojma, lahko spozna, da "Gl. Sv." dela — dasi po ovinkih — za razpad S. N. P. J.

Pozdrav vsem sobratom, "Proletarec" pa želim obilo naročnikov. Za enega vam jaz pošiljam danes naročino za celo leto.

Jos. Zalokar.

Cleveland, O. — Ni čuda, da smo Clevelandčanje tako fanatično pobožni. Ni čuda, da niso naši rojaki nič drugač kot stroji, ktere zasnejo naši izkoričevalci kadar se jim poljubi. Dokler se boste deloval za druge dokler je čas, saj niste za drugo!

Pa brez zamere.

Jos. Mišica, Dragotin Pogorele, Jos. Boitz, Mihail Pogorele.

Cleveland, O., 27. marca.—Cenjeni uredništvo! Prosim, dovolite mi nekoliko prostora v listu "Proletarec."

Kaj vse počne list "Glas Svobode" od zadnje konvencije, to je po že od sile. Kaj pa je "Gl. Sv." pravzaprav?

Socialistični tehnik ali hujščak zoper društva S. N. P. J. Zadnje, mislim, bo pravo; saj vedno kriči: pozor! resolucija! — protest!

Ravnog tak "gospud" je menda tudi M. V. Konda, ki vedno vpije v svojem listu G. S. Zoper S. N. P. J. in njem glavni odbor. Povem vam, pisač okrog G. S., ne bil bi zoper vas če bi bili v resnici čuvaji Slovenske Narodne Podorne Jedinote in se brigali za njen napredek. Ampak žal, da niste! Čemu imate toliko prepričaj s "Proletarecem", zdaj s Zavrnikom, zdaj s Petričem in spet z gl. odborom S. N. P. J.! Ali mislite, da s tem napreduje? Mislim, da ne. Veliko rojakov sem se slišal: Glas Svobode je bil dober pred par leti, a zdaj ga pa ne maram, kajti notri ni drugač kot sam preprič. Če nima kaj drugega pisat, pa naj sam bere list.

In ravno tako jaz pravim: Ustavite mi Glas Svobode dokler boste tako napredovali s samimi nesramnimi napadi. — Vam se zdi dobro, ako gl. tajnik S. N. P. J. napravi kako pomoto, ki ni vredna niti ene besede. Vi ste že pozabili, gospod Konda, kako ste ravnali z znaki ko ste bili tajnik; tačas Vam ni bilo da izvadne konvencije. Zdaj pa, ako se glavni tajnik zmoti le za eno številko, že upijete po konvenciji. Res, smešni ste "svobodarji".

Pišete, kako slablj jednota napreduje. Kdo je pa krv? Ali ne vi "svobodarji", ki delate zdraževanje v jednoti in rujete proti nji. Ce bi bili pravi člani iste, bi delali za njen blagaj in napredek, ne pa zoper njo. Fej! nesramneži! Kondale naprej dokler je že pačirja kej! Mislim pa, da ga bo kmalu zmanjkalo in takrat boste šli "svobodarji" s svojim listom za netopirji.

Pišete, kako slablj jednota napreduje. Kdo je pa krv? Ali ne vi "svobodarji", ki delate zdraževanje v jednoti in rujete proti nji. Ce bi bili pravi člani iste, bi delali za njen blagaj in napredek, ne pa zoper njo. Fej! nesramneži! Kondale naprej dokler je že pačirja kej! Mislim pa, da ga bo kmalu zmanjkalo in takrat boste šli "svobodarji" s svojim listom za netopirji.

Prište, kako slablj jednota napreduje. Kdo je pa krv? Ali ne vi "svobodarji", ki delate zdraževanje v jednoti in rujete proti nji. Ce bi bili pravi člani iste, bi delali za njen blagaj in napredek, ne pa zoper njo. Fej! nesramneži! Kondale naprej dokler je že pačirja kej! Mislim pa, da ga bo kmalu zmanjkalo in takrat boste šli "svobodarji" s svojim listom za netopirji.

Pišete, kako slablj jednota napreduje. Kdo je pa krv? Ali ne vi "svobodarji", ki delate zdraževanje v jednoti in rujete proti nji. Ce bi bili pravi člani iste, bi delali za njen blagaj in napredek, ne pa zoper njo. Fej! nesramneži! Kondale naprej dokler je že pačirja kej! Mislim pa, da ga bo kmalu zmanjkalo in takrat boste šli "svobodarji" s svojim listom za netopirji.

Pišete, kako slablj jednota napreduje. Kdo je pa krv? Ali ne vi "svobodarji", ki delate zdraževanje v jednoti in rujete proti nji. Ce bi bili pravi člani iste, bi delali za njen blagaj in napredek, ne pa zoper njo. Fej! nesramneži! Kondale naprej dokler je že pačirja kej! Mislim pa, da ga bo kmalu zmanjkalo in takrat boste šli "svobodarji" s svojim listom za netopirji.

Pišete, kako slablj jednota napreduje. Kdo je pa krv? Ali ne vi "svobodarji", ki delate zdraževanje v jednoti in rujete proti nji. Ce bi bili pravi člani iste, bi delali za njen blagaj in napredek, ne pa zoper njo. Fej! nesramneži! Kondale naprej dokler je že pačirja kej! Mislim pa, da ga bo kmalu zmanjkalo in takrat boste šli "svobodarji" s svojim listom za netopirji.

Pišete, kako slablj jednota napreduje. Kdo je pa krv? Ali ne vi "svobodarji", ki delate zdraževanje v jednoti in rujete proti nji. Ce bi bili pravi člani iste, bi delali za njen blagaj in napredek, ne pa zoper njo. Fej! nesramneži! Kondale naprej dokler je že pačirja kej! Mislim pa, da ga bo kmalu zmanjkalo in takrat boste šli "svobodarji" s svojim listom za netopirji.

Pišete, kako slablj jednota napreduje. Kdo je pa krv? Ali ne vi "svobodarji", ki delate zdraževanje v jednoti in rujete proti nji. Ce bi bili pravi člani iste, bi delali za njen blagaj in napredek, ne pa zoper njo. Fej! nesramneži! Kondale naprej dokler je že pačirja kej! Mislim pa, da ga bo kmalu zmanjkalo in takrat boste šli "svobodarji" s svojim listom za netopirji.

Pišete, kako slablj jednota napreduje. Kdo je pa krv? Ali ne vi "svobodarji", ki delate zdraževanje v jednoti in rujete proti nji. Ce bi bili pravi člani iste, bi delali za njen blagaj in napredek, ne pa zoper njo. Fej! nesramneži! Kondale naprej dokler je že pačirja kej! Mislim pa, da ga bo kmalu zmanjkalo in takrat boste šli "svobodarji" s svojim listom za netopirji.

Pišete, kako slablj jednota napreduje. Kdo je pa krv? Ali ne vi "svobodarji", ki delate zdraževanje v jednoti in rujete proti nji. Ce bi bili pravi člani iste, bi delali za njen blagaj in napredek, ne pa zoper njo. Fej! nesramneži! Kondale naprej dokler je že pačirja kej! Mislim pa, da ga bo kmalu zmanjkalo in takrat boste šli "svobodarji" s svojim listom za netopirji.

Pišete, kako

Stranka

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTICNA ZVEZA

s sedežem v Chicagu, Ill.
Glavni tajnik: John Petrič, 718 W. 19th St., Chicago, Ill.

Vsa delavec in dopis, tisoči se so z socialistično stranko ali posameznim klubom naj se pošiljajo na gorenji naslov glavnega tajnika.

IMENIK
socialističnih klubov podrejenih Jugoslovenski Socialistični zvezi v Chicagu:

Jugoslovenski socialistični klub štev. 1, Chicago, Ill. Anton Prešern, predsednik; Frank Podliped, fin. tajnik, 569 N. Halsted St. Redna meseca seja vsako četrti sobotu v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladiča, 587 S. Center Av.

Slovanski socialistični klub štev. 2, Cleveland, O. Ignac Žembergar, predsednik; Stefan Kravanja, tajnik, Box 303.

Jugoslovenski socialistični klub štev. 3, La Salle, Ill. Jos. Bratkovč, predsednik; Valentin Potisek, tajnik, 1231 Main St. Redni seji sta 1. in 3. nedelja v mesecu; 3. nedelja je platičiva začetek.

Jugoslovenski socialistični klub Božetech štev. 5, Claridge, Pa. John Baček, tajnik.

Slovanski socialistični klub štev. 6, Cumberland, Wyo. John Šare, predsednik; John Medved, tajnik, Box 33.

Slovanski socialistični klub štev. 7, Murray, Utah. Valentín Elitz, predsednik; Edward Hofman, tajnik.

Jugoslovenski socialistični klub štev. 8, Roslyn, Wash. John Makne, tajnik.

Slovanski ženski socialistični klub Proletarka štev. 9, Chicago, Ill. Bertha Prešer, predsednica; Mary Grilec, tajnik, 674 W. 21st Pl. Redna seja vsako petro v treto nedeljo v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladiča, 587 Centre av.

Slovanski socialistični klub štev. 10, Aurora, Ill. Louis Rudman, predsednik; Frank Praprotnik, tajnik. Redna seja vsaka tretja nedelja v mesecu, v prostorih sodr. Jože Kolenc, 50 N. Broadway St.

Slovanski socialistični klub Zmagala štev. 11, Cumberland Camp No. 2, Wyo. Joe Takin, predsednik; Anton Jelovsek, tajnik. Redna seja začasno v hiši štev. 12 (bankhouse).

Slovanski socialistični klub štev. 12, Cleveland, Wyo. Mat Brunkaušek, predsednik; Frank Čeliga, tajnik.

Posar sodruži v Claridge, Pa.

Prihodna seja kluba "Bodočnost" štev. 13 se vrši v nedeljo 12. aprila popoldne v prostorih g. Lovrenca Šturna.

Socialisti v Seattle, Wash.

niso več nadlegovani pri svojih poučenih govorih ob plavusovnem odkar je tam novi (republikanski) mayor.

Socialisti v Avstraliji.

"Melbourne Socialist" poroča, da se je pod vodstvom sodr. Oswald Bennett organizirala močna socialistična stranka v južni Avstraliji.

Znodi po tvornicah v Milwaukee.

Raynorova minula socialistična volilna kampanja v Milwaukee je bila nekaj znatenitega v zgodbini socialističnega gibanja v Ameriki. Volilni shodi, ki so trajali vsak dan, se niso vršili samo na ulicah, v dvoranah in v zasebnih lokalih temeči tudi — kar je nekaj nenavadnega v Ameriki — v tvornicah. Govorniki so obiskovali tvornice opoldan, ko imajo delave eno uro prostega časa po tem. To se je vršilo dnevno v Harvesterjevi tvornici, Pabstovi pivovarni, v stekarni itd. in niti eden navzočih delavev ni nasprotoval govorniku ali zavil 'hura' kandidatom starih strank.

Vesti iz Cleveland. Posebna poročila "Proletarju".

Štepar delavev kaznovan. — Te-

pež za delo.

Pri policijskem sodišču je bil te dni obsojen nek "manager" Henry Smetana na 6 mesecev v prisilno delavnicu in \$100 globe zaradi izkorisčanja brezposelnih delavev. Smetana je po svoji "posredovalničnosti za delo" postal enega brezposelca, ko mu je ta prej moral plačati \$2, v michiganake šume s trdnim zagotovilem, da bo tam delal. Ko je pa dotičnik prisel v Michigan, ni le našel nobenega dela temveč tudi prostora, katerega je označil "delavski agent". Revez je bil v groznih stiskah; preostalo mu ni drugoga kakor zateči se k dobrini ljudem. K sreči si je izposodil toliko denarja, da je zamogel iti nazaj v Cleveland nakar je lopova naznam policiji. Na isti način je postal

Smetana čez 30 brezposelcev v Pittsburgh, Pa. Ko se došli tja, nihče hotel nihče poznati — bili so ogoljufani vsak za \$2 in vozno stroške. Clevelandski rojaki, čuvajte se takih agentov, ki vam hočejo izprešati še zadnji dolar iz žepa.

Pred tovarno American Steel & Wire Co. v Newburgu se je pred par dnevi nabralo kakih sto štartarjev. Vsak je hotel biti prvi v vrsti, da bi dobil delo. Po dolgem tekmovanju in drezjanju je prišlo do prepričanja, da je potegne eden štartarjev samokres v prične strelijeti. Pogodil je enega smrtnoavarne, kateri bode najbrž umrl. Zlodenec je pobegnil in do danes ga se niso dobili. Tako se godi danes v svobodni Ameriki! Delavec se bori na življeno in smrt, da bi si dobil bossa.

Vedno ista brezposelnost. \$3 na teden! Policijski ceplci pojoči.

Delavski položaj v Clevelandu je zmiraj po starem. Tvornice so nam zaprete. Le malo jih dela; a nekteri delajo le par dni v tednu.

Kapitalistično časopisje je krčilo nekaj bondih in mestnem delu, a tudi to se je razpršilo v nič. Pač — nekoliko delavev dela po mestu za kar zaslužijo en cel dolar na dan. Vsak teden dobijo \$3 "cash" in za tri dollarje vrednosti moke, krompirja itd.

Umori in samoumori se na dnevem redu; to je že nekaj prenavačnega. Aretacije ravno tako. Okrog tovarn stoji vsako jutro na stotine brezposelnih, tako da morajo pogostokrat policije delati red s cepeci.

Tako je v našem fletnem Clevelandu. Radoveden sem, bodejti si sedaj naši rojaki spoznali, kje jih žuli čevelj. Rojaki, skušnje imate dovolj, kako kapitalist ravna z delavev. Zdaj je čas, da obrnete krbet svojim izkorisčevalem in se pridružite organiziranim delavevem. Čitajte delavsko časopisje in se podučite, kaj imamo storiti delavev, da si priborimo boljšo bodočnost.

Vzgoja proletarskih otrok.

Nekoga zimskega dne, ko je hudo brila burja in media s snegom, sem se podal po opravkih po clevelandskih ulicah. Ubral sem jo po železniškem tiru in tu zapazim med vagoni malo dekleko kakih ali 15 let, ktera je tišala ročeli v krihi in milo jokala. Zraven nje je stal basket, v katerem je bilo par kosov premoga.

Stopim bližje in jo vprašam, zakaj se joče in kaj dela tu. Ni mi dala odgovora.

Ogovor je že enkrat in sicer slovenski. Deklica si obrise solze, me živo pogleda in reče tudi v slovenščini:

"Premoga bi rada nabrala, ali preveč me zebe v roke."

"Pojni raje domov; kdo bo v taki zimi nabiral premog," ji svetujem.

"Ne smem — odgovori dete z bridičkim glasom —; oče bi me tepli če ne prinesem poln basket premoga."

"Kako boš pobirala po tleh preveč me zebe v roke."

"Ata igra na karte in še en drugi stiri igra z njim."

"Zakaj paata ne gre po premog v tem mrazu?"

"Boji se čuvaja."

"Ali tebe neče čuvaj?"

"Jaz se skrijem pod kar po me ne vidi. Ata je tudi rekel, da ne smem bežati naravnost domov če me zagleda čuvaj. —"

Izraševal sem še to in ono ubegava otroka. Povedala mi je, daata ne dela in da ima še dve sestri in enega brata, toda vsi so mlajši od nje. Vse to mi je pravila očetu, da kateri ihiteč in brisoči si solze.

Smilja si mi je sirotevo. Stopil sem na kar in ji napolnil basket.

"Pojni — sem dejal — a nikar več ne hodi v takem mrazu po premog."

Otrok se mi je zahvalil in drhtec od mraza odšel s tistim premegom.

Ubogi proletarski otrok! — sem si mislil. Kakšna prihodnost te čaka, ko moraš že sedaj, v nežnih mladih letih okušati vse zlode — na ljubo svojemu očetu, kateremu so karte ljubše kot lastno dete. Kakšna je vzgoja proletarskih otrok? Namesto, da bi jih starši pošiljajo v šole, da bi se kaj izobrazili, — pošiljajo jih v nevarnost, na ulice in železniške tire, kjer se potikajo in skrivači odgovor, s katerim bo tako zadovoljen, da bo rad o tem povedal tudi svojemu prijatelju.

THE STEINER ACADEMY OF ENGLISH.

Slov. Dep. P. 669 Loomis St. Chicago, Ill.

in slehnermu osnovala na to važno upraševanje odpomil se na to nemudoma odgovor, s katerim bo tako zadovoljen, da bo rad o tem povedal tudi svojemu prijatelju.

Tako vzgojo zahteva kapitalistični sistem. Zato je boj temu sistem!

A. K.

Agitatoričen del.

NAŠI ZASTOPNIKI.

Sledete sodruge zastopnike priporočamo delavcem, kateri so v njihovem obliku. Pooblaščeni so pobirati naročino in oglasiti za "Proletarca" ter prodajati delnice za Jugoslovensko delavsko tiskovno družbo:

John Kravanja, Box 101, Glenco, O. Valentin Potisek, 1231 Main St., La Salle, Ill.

John Dejak, 1385 E. 39th St., N. E. Cleveland, O.

Štefan Zabrič, Box 305 Conemaugh, Pa.

Domenik Petrič, Durango, Colo.

John Medved, Box 33, Cumberland, Wyo.

Joe Debevc, 4620 Humboldt St., Denver, Colo.

Mike Žugelj, Box 202 Murray, Utah.

Frank Hitti za državo Minnesota.

J. W. Mohar, Leadville, Colo.

V Chicagu so pooblaščeni pobirati naročino naslednji sodrugi:

Frank Lisjak, Frank Mladič, Frank Udovič, John Petrič in vsaki drugi sodrug, ki ima pobotski knjižico.

Nadalej priporočamo somišljenkom v dotednih naselbinah slednje sodruge agitatorje:

Frank Drmota, Box 96, Morgan, Pa.

Frank Podliped, 759 Coloman ave., Johnstown, Pa.

SODRUG AGITATOR!

Zadnji teden smo te opozorili, da spomladanski čas je tu, ko se vas giblje in preverja v novo življenje. Ali si nas preslišali?

Cuj! torej se enkrat: spomladanski čas je že setve in dela. Kako se seje tako se bo želo. Agitacija za socialisten je tudi setev. Letošnjih setev socialistično moramo posvetiti posebno skrb, ako hočemo imeti bogate žetev v jeseni — ob volitvah. Na delo torek! Mi ne zahtevamo veliko. Vas sejev socialistični — agitator, naj pride do novih naročnikov na "Proletarca". In "Proletarce" bodo storili svojo dolžnost. "Proletarce" bodo govorili na vas. "Proletarce" bodo govorili na vas.

Naša navada je, o velikonočnih praznikih prigrizati dobro šuško. Oglasite se pri:

Frank Mladič, La Salle, Ill.

Frank Mladič-a salon.

On Vam postreže z domačimi suhih inkasami in klobasami. Prinese Vam tudi na dom.

ANGLEŠINA

v 3 do 6 mesecih

Lepopisje, slovenčina in računstvo. Pouk se vrši potom dopisovanja. Pojasnila se dajo zastonj.

Slov. korespondenčna šola

Box 181. Station 8. Cleveland, Ohio.

Denar ni zgubljen.

Kupite "stock" Jugo-slovenske Delavske Tiskovne

Družbe in postanite lastniki edinega slovenskega

delavskega tiskovnika v Ameriki.

Delnica stane \$10.

Plača se lahko v dveh

obrokih po \$5. Pišite za

pojasnila.

Jugoslovanska

Delavska Tiskovna

Družba.

587 South Centre Avenue

Chicago, Ill.

DR. F. J. PATERA

Ordinacija: na severozah. vogli

ASHLAND IN MILWAUKEE AVE.

od 12. do 3. ure popol.; od 7. do 8.

ure zvezde v pondeljkih, torkih, četrtih in petkih

Telefon Canal 180.

PREMOG, DRVA

in KOKS

PRODAJA

ALBERT DENMARK

Pisarna na vogli

Center Ave. in 18. ulica

Telephone West 529

Zdravi notranje in zunanje bolezni

ter je izvrstan ranocelinik.

Uraduje: doma od 1—2 pop. ter z veder po 7 ur.

